

Vehkaoja ym.: Ehdotus laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteen tarkoituksena on, että vanhempainrahaa maksettaisiin myös vakuutetuille (perhehoitajille), joille kunta on sijoittanut huostaanottamansa lapsen ns. perhehoitoon. Pitkäaikaiseen lapsen vanhemmuuteen sitoutumisen tulisi olla riittävä edellytys vanhempainrahan saamiseksi. Kunnan ja perhehoitajan kesken tehdyn sopi-

muksen tulee olla riittävä osoitus perhesijoituksen pysyvyydestä eli pitkäaikaiseen lapsen vanhemmuuteen sitoutumisesta. Tällaisilla perhehoitajilla tulisi olla oikeus vanhempainrahaan. On huomattava, että vanhempainrahan maksusaika ulottuu ainoastaan lyhyelle, mutta sitäkin tärkeämmälle ajanjaksolle lapsen elämässä.

PERUSTELUT

Sairausvakuutuslain 21 §:n mukaan:

”Vakuutetulla, jonka raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää ja joka on asunut Suomessa vähintään 180 päivää välittömästi ennen laskettua synnytsaikaa, on oikeus saada äitiys- ja vanhempainrahaa.

Oikeus saada vanhempainrahaa on myös sellaisella vakuutetulla, joka on ottanut hoitoonsa kuutta vuotta nuoremman lapsen tarkoituksenaan ottaa hänet ottolapsekseen, edellyttäen, että vakuutettu on tämän vuoksi poissa ansiotyöstä tai muusta kodin ulkopuolella suorittavasta työstä ja että hän on asunut Suomessa 180 päivää välittömästi ennen lapsen hoitoon ottamista.”

Sairausvakuutuslain kohta ”tarkoituksenaan ottaa hänet ottolapsekseen” on aiheuttanut tulkintavaikeuksia sen osalta, milloin lapsi voidaan katsoa otetun ottolapsitarkoituksessa, minkä johdosta on tapahtunut väliinpuotoamista. Yksiselitteisesti ottolapsitarkoituksen voidaan katsoa tulleen toteen näytetyksi sillä, että lapsen vanhempi on antanut tai vanhemmat ovat antaneet ns. ottolapsisuostumuksensa ja ottovanhemmiksi haluavat ilmaisseet halunsa ottaa lapsen ottolapsekseen.

Ottolapsilain 10 §:n 3 momentin mukaan ”lapsen äidin suostumusta ei saa ottaa vastaan

ennen kuin äiti on riittävästi toipunut synnytyksestä eikä aikaisemmin kuin kahdeksan viikon kuluttua lapsen syntymästä.” Näin ollen tulee aina olemaan vanhempainrahaa anovia sijaisvanhempia, jotka ottavat lapsen hoitoonsa ottolapsitarkoituksessa, mutta joiden kohdalla lapsen äidin tai vanhempien suostumus ottolapseksi antamiseen vanhempainrahahakemusta tehdesä puuttuu.

Vanhempainrahan maksamiseksi tulisi myös riittää, että vakuutettu on sitoutunut pitkäaikaiseen lapsen vanhemmuuteen. Kunnan ja sijaisvanhemman tai sijaisvanhempien tekemän pitkäaikaisesta vanhemmuudesta koskevan sitoumuksen tulisi olla asiasta riittävä osoitus.

Ottolapsia ja kunnan perhehoitoon sijoittamia huostaanotettuja lapsia koskevat säännökset on syytä pitää lainsäädännössä erillään, minkä takia ehdotetut muutokset on pääosin esitetty lisäyksinä, joissa lapsen perhehoidossa saama hoito on rinnastettu ottolapsen hoitoon.

Vanhempainrahan pääasiallisena tarkoituksena on taata äidille tai isälle mahdollisuus lapsen hoitolomaan. Lapsen hoitoloma/vanhempainloma on katsottava tarpeelliseksi, koska loman aikana lapsi-vanhempi-suhteen syntyminen voi kaikessa rauhassa tapahtua ja perhe kokonaisuudessaan saa mahdollisuuden saavut-

taa tasapainon muutoksessa, jonka uusi perheenjäsen aiheuttaa. Huostaanotetun lapsen perhesijoituksen onnistumista voidaan tukea vanhempainrahalla ja -lomalla.

Perhehoidon kodinomaisuutta ja perhehoidon normaaliutta tulisi tukea ja korostaa. Vanhempainraha on lapsiperheille yleisesti kohdistettu etuus. Mainitut etuudet tulee olla henkilöllä, joka kulloinkin tosiasiallisesti vastaa lapsen elatuksesta ja kasvatuksesta, tässä tapauksessa perhehoitajalla. Mitä sitten erikseen maksetaan

palkkioina, kulukorvauksina ja käynnistämiskorvauksena, täydentäköön normaaleja tukimuotoja.

Todettakoon, että tässä esitetty sairausvakuutuslain muuttaminen ei sisälly vireillä olevaan perhehoitajalakiin, mutta täydentäisi sitä sopivalla tavalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 23 §:n 4 momentti, 23 a §:n 3 momentti ja 23 b §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 23 §:n 4 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1324/90), 23 a §:n 3 momentti 11 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (32/85) ja 23 b §:n 1 momentin johdantokappale 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1109/87) ja 3 momentti 13 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa (458/86), ja

lisätään 21 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa, uusi 5 momentti, seuraavasti:

21 §

Vakuutetulla on oikeus vanhempainrahaan myös silloin, kun hän perhehoitajana ja pitkäaikaiseen vanhemmuuteen sitoutuen on tehnyt kunnan kanssa sopimuksen kunnan huostaanotetaman lapsen perhehoidosta, edellyttäen, että vakuutettu on tämän vuoksi poissa ansiotyöstä tai muusta kodin ulkopuolella suoritettavasta työstä ja että hän on asunut Suomessa 180 päivää välittömästi ennen lapsen perhehoitoon ottamista. Kunnan on sopimusta tehtäessä tiedotettava perhehoitajalle tämän oikeudesta vanhempainrahaan.

23 §

Ottolapsen ja 25 §:n 5 momentissa tarkoitettun perhehoidossa olevan lapsen hoidon johdosta suoritetaan vanhempainrahaa vakuutetulle jokaiselta arkipäivältä, jonka hoito jatkuu, kunnes lapsen syntymästä on kulunut 246 arkipäivää, kuitenkin vähintään 100 arkipäivältä.

23 a §

Mitä tässä pykälässä on säädetty äidistä ja isästä, sovelletaan myös ottoäitiin ja ottoisään sekä 21 §:n 5 momentissa tarkoitettuun perhehoitajaan.

23 b §

Jos lapsi syntyy kuolleena tai jos lapsi, otto-lapsi tai 21 §:n 5 momentissa tarkoitettu perhehoidossa oleva lapsi kuolee äitiys-, isyys- tai vanhempainrahan suorittamisaikana:

Jos lapsi luovutetaan pois äitiysrahan suorittamisaikana tarkoituksella antaa hänet ottolapseksi tai jos lapsi luovutetaan 21 §:n 5 momentissa tarkoitettulla tavalla perhehoitoon, äitiysrahaa suoritetaan äitiysrahakauden loppuun. Jos luovutus tapahtuu isyys- tai vanhempainrahan suorittamisaikana, oikeus isyys- tai vanhempainrahaan päättyy luovuttamispäivää seuraavasta päivästä lukien.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 1991

Marjatta Vehkaoja

Iiris Hacklin

Tarja Kautto

Timo Roos

Mats Nyby

Lauri Metsämäki

Jouko Skinnari

Marjatta Stenius-Kaukonen

Liisa Jaakonsaari

Matti Vähänäkki

Jussi Ranta

Arja Alho

Kari Urpilainen

Reijo Laitinen

Raimo Vuoristo

Kyllikki Muttilainen

Maija Rask

Jukka Gustafsson

Sinikka Hurskainen

Riitta Myller

